

Oponentský posudek na bakalářskou práci Zuzany Zolákové „Občianská neposlušnosť v súčasnej liberálnej demokracii“

Předložená bakalářská práce je ambiciózním a poměrně zdařilým pokusem o výklad pojmu občanské neposlušnosti v současných liberálních demokraciích. Téma legitimacy občanské neposlušnosti je obtížné především proto, že je ze své podstaty paradoxní a stojí na hranicích myšlení bezprostředního politického prostoru. Zoláková, aby tuto paradoxní povahu uchopila, tematizuje dvě koncepce občanské neposlušnosti - liberální a republikánskou. V závěrečné kapitole se pak snaží aplikovat koncept občanské neposlušnosti na iniciativu Ne základnám.

Formální stránka práce

Předložená práce má 54 stran. Je rozčleněna na čtyři kapitoly a úvod a závěr. Pokud mohu posoudit (protože práce je psaná ve slovenském jazyce), nevyskytují se v ní překlepy a pravopisné chyby. Práce je psána čtivým a srozumitelným jazykem. Bibliografické a citační údaje jsou také správně zpracovány.

Obsahová stránka práce

Tématem Zolákové je výhodnost aplikace klasických koncepcí občanské neposlušnosti na analýzu současných protestních aktivit (Ne základnám). Autorka, pokud chce splnit tento úkol, musí učinit dva kroky: nejdříve analyzovat různé koncepce občanské neposlušnosti v současné politické teorii a poté je aplikovat na konkrétní politickou aktivitu. Co se prvního kroku týče, autorka správně rozděluje koncepce občanské neposlušnosti na liberální a republikánské. Představiteli liberální koncepce jsou pro ni především Ronald Dworkin, John Rawls a Joseph Raz, republikánské pak Hannah Arendt. Zoláková přesvědčivě ukazuje rozdíly jak mezi jednotlivými liberálními koncepcemi, tak mezi republikánským a liberálním pojetím, která vycházejí ze zcela jiného pojetí politického prostoru a politického jednání. Považuje výklad Zolákové v této pasáži za nad očekávání zdařilý, i když se občas nevyhne překvapujícím deformacím (např. když na str. 36 přehlídí rozdíl mezi republikánským pojetím politické řeči u Arendt a Habermasovskou diskursivní etikou a deliberativní politikou.

Druhá část práce je jakousi případovou studií využitelnosti občanské neposlušnosti na případu iniciativy Ne základnám. Zoláková se zajímá především o hladovku některých jejích členů, která pro ni představuje nejvýznamnějšího adepta na toto označení. Hladovka se zdá být zvláštním momentem, protože otevírá možnost násilí. Domnívám se, že tvrzení o hladovce jako o zvláštní formě násilí páchaném na sobě je velmi problematické. Mám za to, že lze spíše souhlasit s Ondřejem Slačálkem, který tento akt vnímal jako zásadně depolitizující, což nakonec vede k otázce, zda lze na

Ne základnám aplikovat koncept občanské neposlušnosti, což nakonec autorka sama připouští. Z tohoto pohledu je škoda, že autorka neanalyzovala jiné akce spojené s odporem proti radaru (například obsazení oné kvóty), které nesou mnohem čitelněji prvky občanské neposlušnosti.

V závěru autorka tvrdí, že jí „prezentované koncepty s ohľadom na odlišný právny systém ... a taktéž odlišne formulované ciele tj. zníženie demokratického deficitu pri prijímaní závažných politických rozhodnutí nedokážu plne podchytiť analyzovaný prípad protestných aktivít proti umiestneniu radaru v Českej republike. To ma privádza k záveru, že hoci koncept občanskej neposlušnosti je relevantné poznať v našich zemepisných šírkách a nesporne tu existuje potenciál, že sa s podobným javom v pravom slova zmysle budeme potýkať, analyzovaný prípad antiradarových protestov by som za občiansku neposlušnosť neoznačila.“ (str. 51) Chce tímto autorka naznačit, že tzv. občanská neposlušnost nereaguje na demokratický deficit?

Závěr

I přes uvedené nedostatky považuji předloženou práci za velmi kvalitní a za práci, která splňuje všechny náležitosti kladené na bakalářskou práci. Nemohu tedy, a ani nechci jinak, než ohodnotit ji jako **výbornou**.

Jan Bíba